

«Ανθρώπινες σχέσεις – Αγάπη: μια διεπιστημονική προσέγγιση στα σχολεία του Ειδικού Καταστήματος Κράτησης Νέων Βόλου»

Δήμητρα Κωνσταντά & Αναστασία Χατζηπλή

1. Το Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Βόλου και το προφίλ των μαθητών του

Τα σχολεία που βρίσκονται μέσα στις Φυλακές Βόλου (το 33^ο Δημοτικό Σχολείο Βόλου ΕΚΚΝ και το Παράρτημα του 6^{ου} Γυμνασίου Βόλου) αποτελούν ιδιαίτερες περιπτώσεις στην εκπαιδευτική κοινότητα, εξαιτίας των ειδικών συνθηκών διαβίωσης των μαθητών και της εκπαίδευσής τους. Για να γίνει κατανοητή η επιλογή του θέματος, λοιπόν, θα πρέπει να παρουσιαστούν συνοπτικά οι ιδιαιτερότητες. Και αναφερόμαστε στις εξής:

- Οι μαθητές είναι κρατούμενοι, αλλοδαποί και η κατοικία τους είναι ένας θάλαμος φυλακής.
- Το σχολείο λειτουργεί μέσα στη φυλακή, σε τρία κελιά που έχουν διαμορφωθεί σε αίθουσες.
- Οι μαθητές βγαίνουν από τα κελιά τους ανά εθνικότητες και απαγορεύεται να συναντηθούν για τον φόβο των επεισοδίων.
- Τα σχολεία λειτουργούν με αυτό το δεδομένο, με αποτέλεσμα μέσα σε μια τάξη να υπάρχει διαβάθμιση όσον αφορά στη γνώση της ελληνικής γλώσσας: κάποιους την γνωρίζουν επαρκώς και βοηθούν τους άλλους.
- Η διαφοροποιημένη διδασκαλία, καθώς και η χρήση πολυμέσων κρίνονται απαραίτητα, γιατί βοηθούν αποτελεσματικά στην εκμάθηση και εμπέδωση της γνώσης.
- Η καθημερινότητα μπορεί να κρύβει εκπλήξεις ευχάριστες ή δυσάρεστες. Η συμμετοχή των μαθητών δεν είναι δεδομένη, γιατί μπορεί ξαφνικά να φύγουν για τις δίκες όπου κατηγορούνται ή να πάρουν μεταγωγή για άλλη φυλακή.
- Η ψυχολογία των μαθητών είναι ευμετάβλητη και οι ισορροπίες συνεχώς αλλάζουν ή και ανατρέπονται βίαια μερικές φορές.
- Οι καθηγητές πρέπει να αγωνίζονται καθημερινά για να τραβούν την προσοχή των μαθητών και το κυριότερο να τους βοηθούν, ώστε να έχουν επαφή με την κοινωνία.

Εικόνες 34 και 35.
Η είσοδος του Ε.Κ.Κ.Ν.

Εικόνα 36.
Μαθητές στη σχολική αίθουσα του Ε.Κ.Κ.Ν.

2. Κριτήρια επιλογής του θέματος και ο σχολικός χώρος

Εικόνες 37 και 38.

Μαθητές στο προαύλιο του ΕΚΚΝ σε εξωδιδασκτικές δραστηριότητες

Λαμβάνοντας υπόψη το προφίλ των μαθητών μας και τις ιδιαίτερες συνθήκες του σχολείου μας αποφασίσαμε να πραγματοποιήσουμε ένα θέμα με ανθρωπιστικό περιεχόμενο («ανθρώπινες σχέσεις- αγάπη») αντί για τη βία. Πιστεύουμε ότι είναι ένα θέμα που από όλες τις μορφές του μπορεί να παρακινήσει για προβληματισμό, συζήτηση, μιας και οι μαθητές μας διαθέτουν γνώσεις και μπορούν να εκφράσουν την προσωπική τους άποψη για το θέμα. Οι μαθητές μας είναι έγκλειστοι για διάφορες μορφές παραβατικής συμπεριφοράς. Τη βία τη γνωρίζουν πολύ καλά. Τη γνώρισαν στην πατρίδα τους και τη γνώρισαν σε διάφορες μορφές και στη χώρα υποδοχής. Η αγάπη μπορεί να τους παρακινήσει να βγάλουν από μέσα τους έναν άλλο χαρακτήρα, μια άλλη πλευρά του εαυτού τους, που καθώς βρίσκονται σε «θέση άμυνας» δεν μπορούν να διακρίνουν, γιατί τις περισσότερες φορές έχουν για τον εαυτό τους μια γνώμη που έχει διαμορφωθεί από τους άλλους. Επιδιώξαμε, να ανασύρουμε ευχάριστες μνήμες, να τους κάνουμε να ανακαλύψουν μια άλλη πλευρά του εαυτού τους, που την κρύβουν κάτω από ένα σκληρό επίπλαστο προσωπίο. Γενικότερα, επιδιώξαμε να τους ενεργοποιήσουμε και να τους προβληματίσουμε μέσα από μια σειρά διαφορετικών προσεγγίσεων.

Υπήρχε η δυνατότητα να προσεγγιστεί το θέμα διεπιστημονικά, όχι μόνο μέσα από τη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία αλλά και μέσα από τη Μουσική, τη Βιολογία, τα Μαθηματικά, την Ιστορία και τα Εικαστικά.

Για την υλοποίηση του σχεδίου εργασίας χρησιμοποιήθηκε η τάξη της Α΄ Γυμνασίου, η οποία είναι ένα κελί. Υπήρχε η δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί φορητός ηλεκτρονικός υπολογιστής και βιντεοπροβολέας. Ο χώρος δε μας διευκόλυνε να δημιουργήσουμε, όπως θέλαμε, ομάδες και η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία έγινε με αρκετές δυσκολίες.

Καλές πρακτικές στο πολυπολιτισμικό σχολείο

3. Η ανάπτυξη του προγράμματος στο δημοτικό σχολείο

3.1. Ο σχεδιασμός

Αξίζει να αναφέρουμε ότι στο 33^ο Δημοτικό Σχολείο εντάσσονται μαθητές ηλικίας από 16 έως 23 χρόνων, αλλά την ελληνική γλώσσα γνωρίζουν να τη χειρίζονται ελάχιστα -έως καθόλου- σε προφορικό επίπεδο, ενώ σε γραπτό επίπεδο οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν είναι πιο αυξημένες, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό γνωρίζει ελάχιστα τον γραπτό λόγο. Όμως, οι δυσκολίες γίνονται ακόμη μεγαλύτερες, γιατί οι πιο πολύ από τους μαθητές μας είναι αναλφάβητοι στη μητρική τους γλώσσα, γεγονός που δυσκολεύει ακόμη περισσότερο τη γνώση της νέας δεύτερης γλώσσας.

Επίσης, οι μαθητές μας είναι διαφόρων εθνικοτήτων -Αφγανοί, Πακιστανοί, Αφρικανοί, Αλγερινοί, Μαροκινοί, Κούρδοι και Τούρκοι- και χωρίζονται σε τάξεις με βάση την εθνικότητά τους και όχι το μαθησιακό τους επίπεδο. Έτσι, αυτός ο τμηματικός διαχωρισμός διακρίνεται σε αρχάριους και προχωρημένους. Οι δάσκαλοι του σχολείου «δουλεύουν» με τους προχωρημένους και η γράφουσα (φιλόλογος από το Έργο «Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών», Α.Π.Θ.) έχει αναλάβει τις Τάξεις Υποδοχής. Πολλές φορές, όμως, γίνεται και παράλληλη διδασκαλία, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο από τη διδασκαλία των μαθημάτων.

3.2. Η εφαρμογή

Σε συνεργασία με τη φιλόλογο του γυμνασίου κ. Αναστασία Χατζηπλή αποφασίσαμε να πραγματευτούμε το ίδιο θέμα, για να δούμε πώς μπορεί αυτό να εφαρμοστεί σε μαθητές διαφορετικού μαθησιακού επιπέδου αλλά και διαφορετικών εθνικοτήτων.

ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ

1. Ως αφορμή αποφασίσαμε να δείξουμε ένα βιντεάκι από το Youtube με θέμα την αγάπη ανάμεσα σε διαφορετικά – ανταγωνιστικά – μεταξύ τους ζώα.
2. Τους ζητήσαμε να αφηγηθούν αυτά που είδαν. Στόχος μας ήταν να καταλάβουν το νόημα που υπήρχε, αλλά και να τους παρακινήσουμε να χρησιμοποιήσουν ένα απλό λεξιλόγιο για να εκφραστούν σε προφορικό επίπεδο. Το λεξιλόγιο των ζώων ήταν γνωστό, αλλά και για όσα δε γνώριζαν, τα αναλύσαμε για να μπορέσουν να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους. Στα τετράδιά τους οι περισσότεροι έχουν δημιουργήσει ένα ιδιότυπο λεξικό, όπου είτε γράφουν τις νέες λέξεις και τις μεταφράζουν στη γλώσσα τους είτε -αν είναι αναλφάβητοι- προσπαθούν να τη ζωγραφίσουν και να γράψουν στα ελληνικά.
3. Με τη μέθοδο του καταγισμού ιδεών προσπαθήσαμε να δούμε τι σκέφτονται όταν ακούν τη λέξη «αγάπη». Σε πρώτο επίπεδο διαπιστώσαμε ότι η αγάπη ήταν για αυτούς: «η μαμά», «ο μπαμπάς», «ο Θεός», «η φίλη», «η πατρίδα», «το σπίτι μου», «το τσιγάρο», «τα ωραία ρούχα», «η θάλασσα», «το φαγητό», «η μουσική», «η σοκολάτα», «η ελευθερία», «η ζωή», «τα ζώα», «η μηχανή μου». Στο σημείο αυτό προσπαθήσαμε να τους εξηγήσουμε μέσω της ζωγραφικής ότι υπάρχει διαφορά ανάμεσα στην αγάπη και στο μ' αρέσει κάτι.
4. Στη συνέχεια, με την ίδια μέθοδο ζητήσαμε να μας πουν τι κάνουν όταν αγαπούν. Μας είπαν ότι: «είναι ένα ωραίο συναίσθημα», «σκέφτομαι», «δίνω»,

«χαμογελώ», «αγκαλιάζω», «φιλώ», «προσέχω», «βοηθώ», «πονώ», «φροντίζω», «γελώ», «είμαι κοντά σε κάποιον», («κάνω έρωτα»).

5. Τέλος, αφού τους χωρίσαμε σε ομάδες, με βάση το μαθησιακό τους επίπεδο ώστε οι πιο προχωρημένοι να βοηθήσουν τους άλλους, τους ζητήσαμε με την ομαδική - συνεργατική μέθοδο να παραγάγουν ένα κείμενο με θέμα «Τι είναι αγάπη».

ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΡΑ

Αποφασίσαμε να δούμε την έννοια «αγάπη» διεπιστημονικά, μέσα από το μάθημα της γλώσσας, της μουσικής και της ζωγραφικής που αποτελούν μαθήματα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

1. Τους βάλουμε να ακούσουν το τραγούδι του Χατζηγιάννη «Πλάι πλάι».

Αναλύσαμε και τονίσαμε τη βοήθεια και τη φροντίδα που κάποιος μπορεί να έχει με την αγάπη.

2. Αναλύσαμε τα επιρρήματα μέσα από ένα ασκησιολόγιο που υπάρχει στο υλικό του «Διάπολις».

3. Μέσα από ειδικές ασκήσεις εξετάσαμε τα ρήματα και τη συμφωνία του υποκειμένου με το ρήμα.

Εικόνα 39.

Κολάζ των μαθητών

4. Αφού ακούσαμε τραγούδια από την πατρίδα τους που μιλούν για την αγάπη, τους ζητήσαμε να γράψουν ένα ποίημα ή να ζωγραφίσουν την αγάπη. Οι περισσότεροι ζωγράρισαν, χρησιμοποιώντας εντυπωσιακά χρώματα, την πατρίδα τους, το σπίτι τους, την κοπέλα τους ή ένα λουλούδι, ενώ δύο μαθητές-«ποιητές» παρήγαγαν ποιητικό λόγο.

«ΑΓΑΠΗ.

Δεν υπάρχω «εγώ»

Υπάρχουμε «εμείς»

Μετράω τις μέρες για τα γενέθλιά της

Δυνατά χτυπάει η καρδιά μου

Κρατάω τα χέρια της

Περιμένω

Κάνω μια ευχή!!!»

ΤΡΙΤΗ ΜΕΡΑ

Δραματοποιήσαμε δύο ιστορίες για την αγάπη από το βιβλίο του Λ. Μπουσκάλια «Να ζεις, να αγαπάς και να μαθαίνεις». Οι μαθητές που πήραν μέρος στη δραματοποίηση επελέγησαν με κριτήριο το ενδιαφέρον που δείξαν, χωρίς να αποκλειστούν από τη διαδικασία οι γλωσσικά αρχάριοι.

Σημαντικά ήταν τα συμπεράσματα που βγήκαν. Τα παιδιά κατάλαβαν ότι η αγάπη δεν είναι πολύπλοκο πράγμα. Είναι απλό, αρκεί να καταλάβεις τη χαρά που προσφέρεις όχι μόνο στους άλλους αλλά και στον ίδιο σου τον εαυτό.

Στη συνέχεια, προσπαθώντας να τους παρακινήσω να μιλήσουν για δικά τους βιώματα αγάπης, τους ανέφερα μια προσωπική ιστορία που αφορά στην εκτίμηση και στα "ευχαριστώ" που δέχτηκα από τους μαθητές μου στο ίδιο σχολείο στη διάρκεια της διδασκαλίας μου εκεί.

Εικόνες 40 και 41.
Ζωγραφιές μαθητών

Τους παρακίνησα να γράψουν μια δική τους ιστορία ή μια ιστορία από την πατρίδα τους που να μιλάει για την αγάπη. Τα αποτελέσματα ήταν εντυπωσιακά ακόμη και για παιδιά που ήρθαν στο σχολείο την ίδια χρονιά.

«Αγάπη είναι αυτό που νιώθω για το αφεντικό μου. Πριν δύο χρόνια το 2010 εγώ δεν είχα δουλειά και έψαχνα. Είδα το μαγαζί του, ένα πρατήριο Shell. Πήγα μέσα και ρώτησα ευγενικά αν έχει μια δουλειά να μου δώσει. Την πρώτη φορά μου είπε όχι. Όταν όμως εγώ επέμεινα, λέγοντάς του ότι έχω πρόβλημα, το αφεντικό με λυπήθηκε και μου έδωσε δουλειά. Από τότε πάντα με βοηθάει και είναι πολύ καλός μαζί μου.

Μια φορά ο πατέρας μου στο Πακιστάν μου ζήτησε λεφτά, γιατί τα είχε μεγάλη ανάγκη. Εγώ ρώτησα το αφεντικό μου αν μπορεί να μου δανείσει και αυτός δεν αρνήθηκε να με βοηθήσει. Μου έδωσε τα λεφτά και εγώ τα έστειλα στην πατρίδα. Ο Θεός να τον έχει καλά.»

(Μαθητής από το Πακιστάν)

4. Η ανάπτυξη του προγράμματος στο γυμνάσιο

4.1. Ο σχεδιασμός

Με αφορμή την ενότητα «Ανθρώπινες σχέσεις- Αγάπη» στα βιβλία «Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας» της Α΄ και Β΄ Γυμνασίου, που έχουν μια σειρά από κείμενα σχετικά με το θέμα, αποφασίσαμε και επιλέξαμε ένα απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Αντουάν Ντε Σαιντ Εξυπερύ «Ο μικρός Πρίγκιπας», καθώς και ένα από το βιβλίο του Λεό Μπουσκάλια «Να ζεις, να αγαπάς και να μαθαίνεις», ως αφορμή για τη διερεύνηση του θέματος. Σε συνεργασία με τον καθηγητή της Φυσικής, των Μαθηματικών και την καθηγήτρια των Αγγλικών του σχολείου επεξεργαστήκαμε το θέμα μέσα από το αντικείμενο της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, της Βιολογίας, των Μαθηματικών και των Αγγλικών.

Αναζητήσαμε τα πεδία, όπου θα δραστηριοποιούμασταν και αποφασίστηκε να ασχοληθούμε ευρέως:

1. με την ευαισθητοποίηση, αρχικά, των μαθητών σχετικά με την *αγάπη*
2. με την εξωτερίκευση των συναισθημάτων τους
3. με τη διαμόρφωση κάποιων απόψεων, που θα προέκυπταν από την όλη διαδικασία και θα χρησίμευαν στη μετέπειτα ζωή τους. Επιδιώξαμε λοιπόν, μέσα από όλη τη διαδικασία να τους δώσουμε εφόδια και μαθήματα ζωής.

Οι μέθοδοι διδασκαλίας που χρησιμοποιήθηκαν ήταν ομαδοσυνεργατική μάθηση, καταιγισμός ιδεών, συζήτηση της «γυάλας», δημιουργία παρουσίασης στο εργαστήριο των υπολογιστών, ομάδα αναστοχασμού, αλλαγή ρόλου (μαθητής πήρε για λίγο τη θέση του εκπαιδευτικού και «δίδαξε» τους υπόλοιπους) και ανάλυση οπτικού υλικού.

4.2. Η εφαρμογή

Το σχέδιο εργασίας αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια οκτώ διδακτικών ενοτήτων. Κρίθηκε δε απαραίτητο, πριν ξεκινήσει οποιαδήποτε εργασία, να χωριστούν τα παιδιά σε ομάδες. Για να γίνει αυτό χρησιμοποιήσαμε το κοινωνιόγραμμα. Συγκροτήσαμε τρεις ομάδες και φροντίσαμε σε κάθε μία από αυτές να υπάρχουν μαθητές που γνωρίζουν καλά τη γλώσσα, για να βοηθούν τους άλλους.

Καλές πρακτικές στο πολυπολιτισμικό σχολείο

(Όλες οι εργασίες και οι διευθύνσεις ιστοσελίδων που χρησιμοποιήσαμε βρίσκονται στην ιστοσελίδα: http://6gym-volou.mag.sch.gr/pararthma/GRSite/Activities/Year_12-13/human_love_files/eisagogi.html)

1^η διδακτική ενότητα

Ο πιο δημοφιλής, σύμφωνα με το κοινωνιόγραμμα, μαθητής ανέλαβε με τη συναίνεση των υπολοίπων να κρατά ημερολόγιο των εργασιών μας.

Οι μαθητές κάθισαν, σύμφωνα με τις ομάδες που ορίσαμε και παρακολούθησαν ένα βίντεο με θέμα την αγάπη και τη στοργή, που μπορεί να δείχνουν ετερόκλητα είδη ζώων. Ακολούθησε συζήτηση, που επικεντρώθηκε σε δύο άξονες:

- Διερεύνηση των συμπεριφορών, που αντίκεινται στους κανόνες της φύσης, των ζωικών ειδών απέναντι σε εκείνα, που αποδεδειγμένα θεωρούνται εχθροί.
- Επέκταση της συζήτησης στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Αφού εκφράστηκαν, τους ζητήθηκε να αφήσουν στην άκρη τα γραπτά τους και να αρχίσει η συζήτηση.

Η πιο σημαντική παρατήρηση και ιδιαίτερα εύστοχη έγινε από έναν μαθητή που χρησιμοποίησε την λέξη «εξημερώνω» για να εξηγήσει όλη αυτήν την οικειότητα ανάμεσα στα ετερόκλητα είδη ζώων.

2^η διδακτική ενότητα

Η λέξη «εξημερώνω» αποτέλεσε τον συνδετικό κρίκο με τα προηγούμενα και την αφορμή για την καινούρια διδακτική ενότητα. Επιλέχθηκε το απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Αντουάν Ντε Σαιντ Εξυπερύ «Ο μικρός Πρίγκιπας και η αλεπού». Οι μαθητές διάβασαν το κείμενο και παρακολούθησαν ένα βίντεο, όπου παρουσιαζόταν δραματοποιημένο ένα τμήμα από το συγκεκριμένο απόσπασμα. Έτσι, είχαν την ευκαιρία να το κατανοήσουν πιο εύκολα, μιας και βοήθησε η εικόνα και η ομιλία.

Στη συνέχεια, αφού συζητήσαμε τις απορίες τους και δόθηκε το πλαίσιο στο οποίο στηρίχθηκε ο συγγραφέας για να γράψει το έργο, προχωρήσαμε στη διερεύνηση των προβληματισμών, που έθετε. Οι μαθητές κάθισαν σε κύκλο και κάποιιοι από αυτούς, έμειναν επίτηδες έξω από αυτόν μη δείχνοντας διάθεση για διάλογο (συζήτηση της γυάλας). Επειδή ήταν η πρώτη φορά που επιχειρούνταν αυτή η μορφή διδασκαλίας, τονίστηκε ότι η συμμετοχή ήταν προαιρετική και ότι όποιος ήθελε μπορούσε ανά πάσα στιγμή να αποχωρήσει ή να έρθει να καθίσει και να μιλήσει. Αξιοσημείωτο ήταν το γεγονός ότι ένας μαθητής με χαμηλό γνωστικό επίπεδο και με ελάχιστη συμμετοχή μέσα στην τάξη πήρε πρωτοβουλίες και μίλησε περισσότερο από όλους. Επειδή, ήταν ο μοναδικός από όλους τους μαθητές, που είχε θετικές εμπειρίες για τη φιλία ανέπτυξε συγκροτημένο λόγο και δεν πτοήθηκε, όταν έκανε λάθη και κόμπιαζε.

Τη επόμενη ώρα ασχοληθήκαμε με το λεξιλόγιο σχετικά με την αγάπη. Με τη μέθοδο του καταγισμού των ιδεών οι μαθητές κατανόησαν κάποιες βασικές σχετικές έννοιες. Τους δόθηκαν λέξεις για να τις αναγνωρίσουν γραμματικά και να τις κατατάξουν σε ομάδες ανάλογα με το τι μέρος του λόγου ήταν. Χώρισαν τα ρήματα, τα ουσιαστικά, τα επίθετα και στη συνέχεια τα τακτοποίησαν ανάλογα με

την έννοια τους -θετική ή αρνητική. Τέλος, έλυσαν ενδεικτικά ένα σταυρόλεξο, ασκήσεις αντιστοίχισης, συμπλήρωσης κενών με αρκετά δύσκολες λέξεις για την εμπέδωση των γνώσεων.

3^η διδακτική ενότητα

Μετά από συνεννόηση με τον διευθυντή του σχολείου, καθηγητή της Φυσικής και Βιολογίας, αποφασίστηκε να παρουσιαστεί εκτενώς και να αναλυθεί από βιολογικής άποψης η αγάπη. Αποφασίστηκε να γίνει συνδιδασκαλία, όπου τον κύριο ρόλο θα είχε ο καθηγητής της Βιολογίας και η φιλόλογος θα βοηθούσε στην επεξήγηση των όρων και στην επίλυση αποριών. Ακολούθησε μια αρκετά εκτενής συζήτηση, πολύ σοβαρή και ώριμη, όπου εξωτερίκευσαν σκέψεις και απορίες, που μας εξέπληξαν. Μετά το τέλος του μαθήματος και κατά την αποχώρησή τους δήλωσαν, ότι θα τους ενδιέφερε πολύ να ξαναγίνει ένα τέτοιου είδους μάθημα.

4^η διδακτική ενότητα

Για να υπάρχει ακόμη μια οπτική στο θέμα μας, αποφασίστηκε σε συνεργασία με τον καθηγητή των Μαθηματικών του σχολείου μας να παρουσιαστούν τα Μαθηματικά της αγάπης. Για δεύτερη φορά έγινε συνδιδασκαλία με τη φιλόλογο, η οποία κατά τη διάρκεια του μαθήματος βοήθησε στη σύνδεση των Μαθηματικών με τη φιλοσοφία της αγάπης και με τα συναισθήματα. Επίσης, βοήθησε σε θέματα γλωσσικά, κατανόησης των όρων και διευκόλυνσης της ροής του μαθήματος.

Ο καθηγητής των Μαθηματικών πρόβαλε ένα βίντεο, το οποίο παρουσίαζε πώς μπορείς να πεις σε αγαπώ με μαθηματικούς όρους. Ακολούθησε διάλογος.

5^η διδακτική ενότητα

Πριν προχωρήσουμε σε αυτή την ενότητα, κατά τη διάρκεια ενός διαλείμματος και ενώ γινόταν αναφορά στη φιλανθρωπία και την αλληλεγγύη ανάμεσα στους ανθρώπους, ένας από τους Αλβανούς μαθητές μάς είπε ότι μια μεγάλη φιλάνθρωπος του προηγούμενου αιώνα ήταν η Μητέρα Τερέζα, η οποία έλκει την καταγωγή της από την Αλβανία.

Έτσι, συμφωνήθηκε να πάρουμε άδεια και να εργαστούμε στο εργαστήριο των υπολογιστών, όπου θα ετοιμάζαμε μια παρουσίαση για τη ζωή, το έργο και τις σκέψεις της. Την επόμενη μέρα η εκπαιδευτικός έφερε φωτογραφίες της Μητέρας Τερέζας, στοιχεία για τη ζωή και το έργο της, ενώ δύο μαθητές συνεργάστηκαν για να ετοιμάσουν μια παρουσίαση. Στην επόμενη διδακτική ενότητα ο ένας από τους μαθητές -αφού είχε προετοιμαστεί- πήρε τη θέση του καθηγητή και ανέλαβε να «διδάξει». Σε αυτό το σημείο έγιναν κάποιες παρεμβάσεις από την εκπαιδευτικό, για να διευκολύνει τον μαθητή, ώστε να μη δημιουργηθεί κλίμα αμφισβήτησης και να μη χαθεί ο ειρμός.

Στο δεύτερο μέρος της ενότητας παρουσιάστηκαν ρήσεις διάσημων ανδρών και γυναικών για την αγάπη, οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο σχολιασμού και προβληματισμού. Αρκετοί από τους μαθητές αντέγραψαν ό, τι τους άρεσε και έγραψαν σκέψεις και επιστολές προς τις αγαπημένες τους.

6^η διδακτική ενότητα

Καλές πρακτικές στο πολυπολιτισμικό σχολείο

Σε αυτή την ενότητα είχε συμφωνηθεί ανάμεσα στους μαθητές και στην εκπαιδευτικό να καλέσουμε τον Πατέρα Θεόδωρο Μπατάκα, που δραστηριοποιείται στην πόλη μας με φιλανθρωπικό έργο. Είναι από τα ιδρυτικά μέλη του συλλόγου Συμπαράστασης Κρατούμενων «Ο Εσταυρωμένος», που βοηθά εδώ και πολλά χρόνια και με πολλούς τρόπους τους κρατούμενους. Για αυτόν τον λόγο, οι μαθητές-δημοσιογράφοι σε συνεργασία με την εκπαιδευτικό ετοίμασαν μια σειρά από ερωτήσεις σχετικές με το έργο του Συλλόγου, την έννοια της αγάπης από άποψη θρησκευτική, καθώς και με τον ίδιο τον ιερέα που αποτελεί για αυτούς μια προσωπικότητα ιδιαίτερη. Η ολομέλεια της τάξης συμφώνησε να συμμετέχει, αν και οι περισσότεροι από τους μαθητές είναι άθεοι, καθολικοί ή μουσουλμάνοι.

Την επόμενη ημέρα, αφού έγιναν οι απαραίτητες συστάσεις από την εκπαιδευτικό, ο ιερέας άρχισε να τους μιλά για τον σύλλογο και γενικότερα για την έννοια της φιλανθρωπίας. Σε κάθε ερώτηση οι μαθητές προσπαθούσαν να πάρουν όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία και δε δίσταζαν να διαφωνήσουν, με τρόπο όμως, που δεν ήταν καθόλου εριστικός ή προσβλητικός. Ένας από τους μαθητές κρατούσε σημειώσεις για ένα σχετικό άρθρο στη σχολική εφημερίδα.

7^η διδακτική ενότητα

Πριν ξεκινήσουμε την επεξεργασία αυτής της ενότητας προηγήθηκε μια συνεργασία με την καθηγήτρια των Αγγλικών, η οποία ανέλαβε να παρουσιάσει το ποίημα του Ράιαν Κίπλινγκ «Αν» στην αγγλική γλώσσα. Ένας μαθητής διάβασε το ποίημα στα αγγλικά και ένας στα ελληνικά (έγινε και ηχογράφηση), ενώ τονίστηκε από την εκπαιδευτικό των Αγγλικών το γεγονός ότι δε γίνεται μετάφραση σε τέτοιου είδους κείμενο, αλλά αποδίδεται σε πιο ελεύθερη απόδοση, έτσι ώστε να γίνει κατανοητό και να υπάρχει η δυνατότητα από τον αναγνώστη να αντιληφθεί την ομορφιά του. Στη συνέχεια, προχωρήσαμε στην ανάλυση του ποιήματος και η προσέγγιση από τη μεριά των μαθητών ήταν βιωματική. Περιγράφοντας τις εμπειρίες τους, προσπάθησαν να αναλύσουν και να δικαιολογήσουν τις συμπεριφορές τους απέναντι στην οικογένεια και στους φίλους.

8^η διδακτική ενότητα

Στην τελευταία ενότητα εντάξαμε το θέμα της διεπιστημονικής εργασίας στα σημερινά δεδομένα: οικονομική κρίση, φτώχεια, κρίση αξιών.

Προβλήθηκαν αποσπάσματα από την αφγανική ταινία «Τα παιδιά του παραδείσου». Βέβαια, αν και ζούσαν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, η οικογενειακή αγάπη αναπλήρωνε όλες τις ελλείψεις. Οι μαθητές είχαν βιώσει παρόμοιες συνθήκες φτώχειας όχι όμως μέσα σε ήρεμο οικογενειακό περιβάλλον. Συμπόνεσαν τον πρωταγωνιστή και ταυτίστηκαν με αυτόν, ενώ όταν τους δόθηκε η ευκαιρία, έγραψαν τις σκέψεις τους και «ανακάλυψαν» μέσα από τη συζήτηση κοινά σημεία καθώς και διαφορές με τον μικρό γενναίο μαθητή. Και για ακόμη μία φορά ο «σοφός» της παρέας έγραψε δύο διδακτικές ιστορίες, που άρεσαν πολύ στους υπόλοιπους μαθητές.

4.3. Αναστοχασμός και αξιολόγηση των δράσεων

Κατά την περιγραφή του προγράμματος σε κάθε ενότητα γράφτηκαν η άποψη και οι σκέψεις των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Το πιο σημαντικό, από την όλη επεξεργασία του θέματος, είναι το γεγονός ότι οι δραστηριότητες που αναπτύξαμε και οι ποικίλες νέες παιδαγωγικές πρακτικές που εφαρμόσαμε, έχουν απήχηση και

Κ. Μπονίδης & Β. Παπαδοπούλου (επιμ.)

διευκολύνουν εξαιρετικά το εκπαιδευτικό έργο στο σχολείο. Δίνουν δυνατότητα έκφρασης σε μαθητές οι οποίοι κατά την παραδοσιακή διδασκαλία είναι συνήθως σιωπηλοί.

Βιβλιογραφία

- Αγγελάκος, Κ., Κατσαρού, Ε. & Μαγγανά, Α. (2006). *Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β. (ανάδοχος συγγραφής: Μεταίχιμο).
- Γαραντούδης, Ε., Χατζηδημητρίου, Σ. & Μέντη, Θ. (2007). *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β΄ Γυμνασίου*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β. (ανάδοχος συγγραφής: Μεταίχιμο).
- Μπουσκάλια Λ. (1988). *Να ζεις, να αγαπάς και να μαθαίνεις*. Αθήνα: Γλάρος.
- Πυλαρινός, Θ., Χατζηδημητρίου, Σ. & Βαρελάς, Λ. (2007). *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β. (ανάδοχος συγγραφής: Μεταίχιμο).

Πηγή

- Γαραντούδης, Ε., Χατζηδήμου, Σ. & Μέντη, Θ. (2007). *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Β΄ Γυμνασίου*, Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β. (ανάδοχος συγγραφής: Μεταίχιμο).

Ηλεκτρονικές πηγές

Ανθρώπινες σχέσεις:

http://el.wikiquote.org/wiki/%CE%A3%CF%87%CE%AD%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B9%CE%BD%CE%B5%CF%82

Απόσπασμα από το βιβλίο του Λέο Μπουσκάλια, *Να ζεις να αγαπάς και να μαθαίνεις*: <https://www.youtube.com/watch?v=-TOAru62eJU>

Βιογραφία της μητέρας Τερέζα:

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%B7%CF%84%CE%AD%CF%81%CE%B1_%CE%A4%CE%B5%CF%81%CE%AD%CE%B6%CE%B1

Γ. Μπαμπινιώτης, *Ετυμολογία*:

<http://www.babiniotis.gr/wmt/webpages/index.php?lid=1&pid=22&catid=1&apprec=10>

Γνωμικά: <http://www.cognosco.gr/artists.jsp?key=1594>

Ένα βίντεο αφιερωμένο στη Μητέρα Τερέζα όπου ακούγεται ένα αλβανικό τραγούδι αφιερωμένο σε αυτήν: <https://www.youtube.com/watch?v=akt3ZfK3JkI>

Η αγάπη ανάμεσα σε ετερόκλητα είδη ζώων:

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=hVNDovvw2KE#!

Η εφεύρεση της αγάπης, *The invention of love* Graduation project Written & Directed by Andrey Shushkov:

<http://www.youtube.com/watch?v=PTdzCAGH3IU>

Λεξικό συνωνύμων αντωνύμων:

<https://sites.google.com/site/thetidiolarisa/%CE%BB%CE%B5%CE%BE%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%83%CF%85%CE%BD%CF%89%CE%BD%CF%8D%CE%BC%CF%89%CE%BD>

Καλές πρακτικές στο πολυπολιτισμικό σχολείο

Ο μικρός Πρίγκιπας και η αλεπού, Αντουάν Σαιντ Εξυπερύ:

<https://www.youtube.com/watch?v=CyagYU1Oq18>

Σπάνιες φωτογραφίες: <http://amazepicsvids.blogspot.gr/2009/08/mother-therasa.html>